KOMISIJAS IETEIKUMS (ES) 2017/1804

(2017. gada 3. oktobris)

par to, kā īstenojami Šengenas Robežu kodeksa noteikumi par robežkontroles pagaidu atjaunošanu pie iekšējām robežām Šengenas zonā

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. pantu,

tā kā:

(1) Telpā bez iekšējo robežu kontroles lēmumu par iekšējo robežu kontroles pagaidu atjaunošanu var pieņemt vienīgi ārkārtas apstākļos, lai reaģētu uz situācijām, kas nopietni ietekmē minēto telpu vai tās daļu vai sabiedrisko kārtību vai iekšējo drošību vienā vai vairākās dalībvalstīs. Ņemot vērā ietekmi, kāda šādai atjaunošanai var būt uz visām personām un precēm, kurām ir tiesības brīvi pārvietoties telpā bez iekšējo robežu kontroles, tā var būt tikai galējais līdzeklis, kas pakļauts stingriem nosacījumiem attiecībā uz jebkādas šādas pagaidu atjaunošanas apjomu un ilgumu.

(2) Pašreizējos Šengenas Robežu kodeksa noteikumos ir paredzēta iespēja ātri atjaunot iekšējo robežu pagaidu kontroli uz laikposmu līdz diviem mēnešiem, ja nopietns apdraudējums sabiedriskajai kārtībai vai iekšējai drošībai dalībvalstī prasa tūlītēju rīcību (28. pants). Kodeksā paredzēta arī iespēja atjaunot robežkontroli uz laikposmu līdz sešiem mēnešiem nopietnu sabiedriskās kārtības vai iekšējās drošības apdraudējumu dēļ paredzamu notikumu gadījumā (25. pants). Šengenas Robežu kodeksa 28. un 25. panta apvienota īstenošana ļauj uzturēt robežkontroli kopumā uz laikposmu līdz astoņiem mēnešiem. Turklāt jauns sabiedriskās kārtības vai iekšējās drošības apdraudējums nozīmē to, ka noteikumus var piemērot no jauna (un tādējādi no jauna aprēķināt kontroles laikposma ilgumu).

(3) Šengenas Robežu kodeksa 29. pantā ir izklāstīta ārkārtas procedūra, kas ļauj atjaunot iekšējo robežu kontroli uz laikposmu līdz diviem gadiem, ja tādi nopietni trūkumi saistībā ar ārējo robežu kontroli ilgāku laiku apdraud telpas bez iekšējo robežu kontroles vispārējo darbību, kuri ir atklāti Šengenas izvērtēšanas gaitā. Pēc tam, kad ir tikusi pieņemta Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/1624 ([1]), šo procedūru var izmantot arī gadījumā, kad dalībvalsts neveic vajadzīgos pasākumus saskaņā ar neaizsargātības novērtējumu vai nesadarbojas ar aģentūru gadījumos, kad situācija pie ārējām robežām prasa tūlītēju rīcību.

(4) Kaut arī pašreiz spēkā esošie laika ierobežojumi lielākajā daļā gadījumu ir bijuši pietiekami, tomēr nesenā pieredze apliecināja, ka konkrēti nopietni sabiedriskās kārtības vai iekšējās drošības apdraudējumi, piemēram, terorisma draudi vai ievērojama, nekontrolēta sekundārā kustība Savienības iekšienē, var pastāvēt krietni ilgāk par iepriekš minētajiem laikposmiem.

(5) Komisija ir pieņēmusi priekšlikumu, ar ko groza attiecīgos Šengenas Robežu kodeksa noteikumus, lai nākotnē vērstos pret šādiem pastāvīgiem apdraudējumiem. Ar minēto priekšlikumu tiek grozīti laika ierobežojumi, kas Šengenas Robežu kodeksa 25. pantā ir noteikti paredzamu notikumu gadījumā, un atzīts, ka atjaunotās robežkontroles pagarināšana pie iekšējām robežām, pārsniedzot pašreizējos laika ierobežojumus, var būt pamatota uz laikposmu līdz diviem gadiem. Turklāt priekšlikumā arī paredzēta iespēja vēl ilgāk pagarināt robežkontroli pie iekšējām robežām gadījumos, kad konkrētais apdraudējums iekšējai drošībai vai sabiedriskajai kārtībai pastāv pat ilgāk par minēto laika ierobežojumu.

(6) Ar šiem jaunajiem termiņiem ir saistītas papildu procesuālās prasības, kas dalībvalstīm jāizpilda pirms iekšējo robežu kontroles atjaunošanas vai pagarināšanas. Konkrēti, dalībvalstīm savi paziņojumi ir jāpamato ar riska novērtējumu, kurā apliecināts, ka plānotā iekšējo robežu kontroles atjaunošana vai pagarināšana ir galējais līdzeklis, un izskaidrots, kā iekšējo robežu kontrole palīdzētu novērst konstatēto apdraudējumu. Turklāt Komisijai

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 14. septembra Regula (ES) 2016/1624 par Eiropas Robežu un krasta apsardzi un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/399 un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 863/2007, Padomes Regulu (EK) Nr. 2007/2004 un Padomes Lēmumu 2005/267/EK (OV L 251, 16.9.2016., 1. lpp.).

tagad ir pienākums sniegt atzinumu visos gadījumos, kad iekšējo robežu kontrole pārsniedz sešus mēnešus. Ir grozīti arī noteikumi par "apspriešanās procedūru" pēc Komisijas atzinuma, lai atspoguļotu Eiropas Robežu un krasta apsardzes un Eiropola jauno lomu un nodrošinātu, ka ir pienācīgi ņemti vērā šādas apspriešanās rezultāti, jo īpaši attiecībā uz kaimiņu dalībvalstu iesaisti. Visas šīs izmaiņas paredzētas, lai nodrošinātu, ka iekšējo robežu kontrole tiek atjaunota vienīgi tik ilgi, cik tas nepieciešams un pamatots.

(7) Ierosinātās Šengenas Robežu kodeksa izmaiņas balstās uz pašreizējiem noteikumiem. Gaidot iepriekš izklāstīto Šengenas Robežu kodeksa grozījumu pieņemšanu, ir svarīgi, ka visas dalībvalstis, kas plāno atjaunot pagaidu robežkontroli pie iekšējām robežām, pilnībā īsteno Šengenas Robežu kodeksa esošo noteikumu prasības, saskaņā ar kurām dalībvalstīm, kas plāno izmantot šo pasākumu, jau tagad vispirms jāapsver iespēja izmantot robežkontrolei alternatīvus pasākumus un jāsadarbojas ar kaimiņu dalībvalstīm.

(8) Saskaņā ar Šengenas Robežu kodeksa 26. pantu pirms lēmuma pieņemšanas par pagaidu robežkontroles atjaunošanu vai pagarināšanu pie iekšējām robežām attiecīgai dalībvalstij būtu jānovērtē, cik lielā mērā ar šādu pasākumu paredzams pienācīgi novērst apdraudējumu sabiedriskajai kārtībai vai iekšējai drošībai, un jānovērtē pasākuma samērīgums attiecībā pret minēto apdraudējumu, cita starpā ņemot vērā šāda pasākuma paredzamo ietekmi uz personu brīvu pārvietošanos telpā bez iekšējo robežu kontroles. Tāpēc mērķtiecīga kontrole, kas pamatojas uz pastāvīgi atjauninātu riska analīzi un izlūkdatiem, palīdzētu gūt maksimālu labumu no kontroles un ierobežotu tās negatīvo ietekmi uz brīvu pārvietošanos.

(9) Dalībvalstīm, ko skar konkrētajos robežas posmos veiktā atjaunotā kontrole, būtu jāļauj regulāri paust viedokli par tās nepieciešamību, lai organizētu savstarpēju sadarbību starp visām iesaistītajām dalībvalstīm un regulāri pārbaudītu, vai pasākumi ir samērīgi ar notikumiem, kuri liek atjaunot robežkontroli un rada apdraudējumu sabiedriskajai kārtībai vai iekšējai drošībai. Dalībvalstij, kura nolēmusi atjaunot šādu kontroli, būtu jāņem vērā šis viedoklis tad, kad tā izvērtē un pārskata šādu pārbaužu nepieciešamību ar mērķi tās nemitīgi pielāgot apstākļiem.

(10) Saskaņā ar Šengenas Robežu kodeksa 27. panta 1. punkta e) apakšpunktu dalībvalstij, kas atjauno vai pagarina iekšējo robežu kontroli, cita starpā būtu jāsniedz informācija par pasākumiem, kas pārējām dalībvalstīm jāveic plānotās robežkontroles kontekstā. Turklāt saskaņā ar Šengenas Robežu kodeksa 27. panta 5. punktu var notikt kopīgas sanāksmes, kurās piedalās dalībvalsts, kas plāno atjaunot robežkontroli pie iekšējām robežām, pārējas dalībvalstis, jo īpaši tās, ko tieši skartu šādi pasākumi, un Komisija, lai vajadzības gadījumā organizētu dalībvalstu savstarpēju sadarbību. Šādi kontakti ar kaimiņu dalībvalstīm būtu jāizmanto, lai ierobežotu ietekmi uz brīvu pārvietošanos.

(11) Tā kā pagaidu robežkontroli pie iekšējām robežām var atjaunot tikai ārkārtas apstākļos un kā galējo līdzekli, dalībvalstīm vispirms būtu jāpārbauda, vai konstatētā apdraudējuma efektīvai novēršanai nevarētu izmantot citus, robežkontrolei alternatīvus pasākumus, un jālemj par robežkontroles atjaunošanu pie attiecīgajām iekšējām robežām tikai kā galējo līdzekli gadījumā, ja ar šādiem pārrobežu kustību mazāk ierobežojošiem pasākumiem nevar pietiekami novērst konstatētos apdraudējumus. Attiecīgajām dalībvalstīm būtu jāinformē par šo pārdomu rezultātiem un savā paziņojumā, kas iesniegts saskaņā ar Šengenas Robežu kodeksa 27. panta 1. punktu, jānorāda iemesli, kādēļ izvēle izdarīta par labu robežkontrolei.

(12) Šajā sakarā dalībvalstīm būtu jāveic visi nepieciešamie pasākumi, lai arī turpmāk pilnībā īstenotu Komisijas 2017. gada 12. maija ieteikumu (C(2017) 3349 final) par samērīgām policijas pārbaudēm un policijas sadarbību Šengenas zonā.

(13) Šis ieteikums būtu jāīsteno, pilnībā ievērojot pamattiesības.

(14) Šis ieteikums būtu jāadresē visām Šengenas valstīm, kurām ir saistoša Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/399 ([1]) III sadaļa,

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 9. marta Regula (ES) 2016/399 par Savienības Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss) (OV L 77, 23.3.2016., 1. lpp.).

IR PIEŅĒMUSI ŠO IETEIKUMU.

IETEKMES UZ BRĪVU PĀRVIETOŠANOS IEROBEŽOŠANA

Lai panāktu pareizo līdzsvaru starp nepieciešamību aizsargāt sabiedrisko kārtību vai iekšējo drošību dalībvalstīs un ieguvumiem, kurus sniedz telpa bez kontroles pie iekšējām robežām, dalībvalstīm, kas plāno atjaunot iekšējo robežu pagaidu kontroli, būtu rūpīgi jāņem vērā turpmāk minētie aspekti un tie regulāri jāizvērtē, kad tās saskaņā ar Šengenas Robežu kodeksa 26. pantu novērtē nepieciešamību un samērīgumu atjaunot pagaidu kontroli pie iekšējām robežām atbilstīgi Šengenas Robežu kodeksa 25. un 28. pantam:

a) šādas atjaunošanas paredzamo ietekmi uz personu brīvu pārvietošanos telpā bez iekšējo robežu kontroles;

b) šādas atjaunošanas paredzamo ietekmi uz iekšējo tirgu.

Tāpēc dalībvalstīm, kuras plāno atjaunot iekšējo robežu pagaidu kontroli, paziņojumā, kas iesniegts saskaņā ar Šengenas Robežu kodeksa 27. panta 1. punktu, būtu jāinformē par sava novērtējuma rezultātiem attiecībā uz ietekmi, kāda plānotajai robežkontroles atjaunošanai vai pagarināšanai pie iekšējām robežām būtu uz brīvu pārvietošanos un iekšējo tirgu.

Dalībvalstīm, kas plāno atjaunot iekšējo robežu pagaidu kontroli, būtu jāatturas no jebkādiem pasākumiem, kurus neattaisnotu konstatētais nopietnais sabiedriskās kārtības vai iekšējās drošības apdraudējums. Piemēram, tām būtu jāierobežo robežu posmi, kuros ir atjaunota iekšējo robežu pagaidu kontrole, nepārsniedzot to, kas ir noteikti nepieciešams, lai novērstu konstatēto apdraudējumu.

KOPĪGA ATBILDĪBA UN SADARBĪBA

Ņemot vērā šo mērķi, proti, ierobežot ietekmi uz brīvu pārvietošanos, dalībvalstīm, kuras plāno atjaunot iekšējo robežu pagaidu kontroli, būtu:

a) savlaicīgi jāapspriežas ar plānotās atjaunošanas skartajām dalībvalstīm;

b) jāuztur cieša un nepārtraukta sadarbība, kas ļautu pastāvīgi pārskatīt un pielāgot kontroli, lai atspoguļotu mainīgās vajadzības un ietekmi uz vietas;

c) jābūt gatavām palīdzēt cita citai nolūkā efektīvi īstenot robežkontroli, ja tas ir vajadzīgs un pamatots.

ALTERNATĪVU PASĀKUMU IZMANTOŠANA

Lai nodrošinātu, ka robežkontroles pagaidu atjaunošana pie iekšējām robežām ir galējais līdzeklis, ko izmanto vienīgi tad, kad konstatēto nopietno sabiedriskās kārtības vai iekšējās drošības apdraudējumu nevar pienācīgi novērst ar citiem līdzekļiem, dalībvalstīm būtu pilnībā jāīsteno Komisijas 2017. gada 12. maija ieteikums (C(2017) 3349 final) par samērīgām policijas pārbaudēm un policijas sadarbību Šengenas zonā.

Briselē, 2017. gada 3. oktobrī

Komisijas vārdā –

Komisijas loceklis

Dimitris AVRAMOPOULOS